

Список використаних джерел

1. Веліканов С. В. Класифікація слідчих ситуацій в криміналістичній методиці: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2002. 195 с.

². Запотоцький А. П. Криміналістична класифікація злочинів у сфері будівництва. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1 (11). С. 32–43.

³. Кримінальний кодекс України: Закон від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

Возна Тетяна Олександрівна,

здобувачка кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ

АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОРОБОК ЗА 2024 РІК ЩОДО ДОСЛІДЖЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА УМИСНЕ ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ МАЙНА ЖУРНАЛІСТА

З метою вирішення проблемних питань, пов'язаних з притягненням винних до кримінальної відповідальності за умисне знищення або пошкодження майна журналіста, необхідно проаналізувати наукові праці інших вчених з окресленої тематики за 2024 рік. Це дасть змогу виявити ті аспекти, які потребують доопрацювання ч и переосмислення, а також ті, що змінювати не потрібно.

Так, у роботі Р. О. Мовчана «Спеціальні норми щодо кримінально-правового захисту журналістської діяльності (ст. ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 КК України): науково-практичний коментар окремих дискусійних положень» (2024) надано науково-практичний коментар окремих положень ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 КК України, за результатами проведення якого було, по-перше, сформульовано рекомендації щодо вирішення тих дискусійних питань, відсутність відповідей на які може завадити ефективному застосуванню вказаних заборон, по-друге, виявлено притаманні відповідним нормам недоліки, наявність яких уже негативно позначається на результативності перших, та висловлено пропозиції щодо усунення останніх. Зокрема, наведено додаткові аргументи на користь висловленої в юридичній літературі пропозиції щодо поміщення всіх норм, присвячених кримінально-правовій охороні

журналістської діяльності, у розділ V «Кримінальні правопорушення проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина» Особливої частини КК України [1, с. 209].

Вчений звертає увагу на те, що, на відміну від загальної ч. 1 ст. 194 КК України, для інкримінування якої необхідно встановити, що умисне знищення або пошкодження майна завдало шкоду у великому розмірі, за ст. 347-1 КК України кваліфікується будь-яке знищення або пошкодження майна потерпілих, незалежно від розміру завданої шкоди. Водночас у випадках знищення майна відверто незначної вартості (ручки, аркуша паперу тощо) або незначного пошкодження малоцінного майна не виключається застосування ч. 2 ст. 11 КК України [1, с. 215].

Автор зауважує, що санкція ч. 1 ст. 347-1 КК України є більш м'якою, ніж санкція загального складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 194 КК України (не передбачає такого альтернативного виду покарання, як позбавлення волі на певний строк). Крім того, звертає на себе увагу й та обставина, що за саму лише погрозу знищення або пошкодження майна журналіста (ч. 1 ст. 345-1 КК України) гіпотетично може бути призначено покарання, котре є більш суворим (позбавлення волі на строк до 3 років), ніж за реальне знищення або пошкодження його майна (ч. 1 ст. 347-1 КК України) [1, с. 215–216].

Таким чином, Р. О. Мовчан вказав на низку недоліків ст. 347-1 КК України, зокрема санкцію статі (розміри і види покарань) та розмір заподіяної шкоди (відмежування ст. 194 від 347-1 КК України), які необхідно буде проаналізувати більш детально під час вивчення ознак складу умисного знищення або пошкодження майна журналіста.

О. О. Хорватова та Ю. І. Пухір у статті «Деякі аспекти правового регулювання законної діяльності журналіста в сучасних умовах» (2024) розкривають деякі правові засади регулювання законної діяльності журналіста в сучасних умовах воєнного стану. Проаналізовано діяльність та стан свободи засобів масової інформації в Україні за останні 11 років. Зроблений акцент на тому, що в сучасних умовах воєнного стану індекс свободи преси в державі зростає. Автори зосередили увагу на деяких особливостях правової регламентації законних підстав діяльності журналістів згідно норм міжнародного права та національного законодавства України; визначили права та обов'язки журналістів, гарантії діяльності медіа, особливості діяльності зарубіжних журналістів, працівників зарубіжних суб'єктів у сфері медіа, які працюють в Україні [2, с. 366].

На підставі даних офіційної статистики ведено кримінально-правову характеристику кримінальних правопорушень даної категорії за останні три роки, а також кримінологічну характеристику кримінальних правопорушень проти законної діяльності журналіста. Зроблено висновок про те, що кримінальні правопорушення, вчинені по відношенню до журналістів, являють значну суспільну небезпеку, оскільки посягають на свободу слова, національну безпеку держави, порушують основи діяльності в інформаційній сфері [2, с. 366].

У дослідженні «Особливості кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження чужого майна» (2024) О. М. Шармар доходить наступних висновків: 1) з метою уникнення зайвої диференціації кримінально-правових норм необхідно ст. 347, 347-1, 352 виключити з КК України, а кваліфікуючі ознаки ст. 194 КК України доповнити формулюванням «умисне знищення чи пошкодження майна щодо особи у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних функцій». Диспозицію ч. 2 ст. 194 КК України викласти в іншій редакції, а саме: «Умисне знищення або пошкодження чужого майна, вчинене шляхом підпалу, вибуху чи іншим загальнонебезпечним способом, щодо особи у зв'язку з виконанням нею службових повноважень чи професійних функцій». Диспозицію ч. 3 ст. 194 КК України сформувати таким чином: «Умисне знищення або пошкодження чужого майна, що заподіяло майнову шкоду у великих розмірах». Диспозицію ч. 4 ст. 194 КК України викласти як: «Умисне знищення або пошкодження чужого майна, що заподіяло майнову шкоду в особливо великих розмірах або спричинило загибель людей чи інші тяжкі наслідки»; 2) передбачити в КК України, що загальнонебезпечним способом є спосіб, який спричиняє майнову, немайнову, фізичну шкоду фізичній чи юридичній особі або створює реальну небезпеку спричинення такої шкоди щодо двох чи більше людей (вибух, підпал, затоплення, використання радіоактивних матеріалів, отруйних речовин, збудників інфекційних захворювань); 3) на підставі аналізу судової практики сформувати правило кваліфікації – у разі використання вибухового пристрою, з метою умисного знищення чи пошкодження майна, дії винного необхідно додатково кваліфікувати за ч. 1 ст. 263 КК України [3, с. 167].

Ми не поділяємо позицію вченої, що слід залишити лише одну норму щодо умисного пошкодження або знищення чужого майна, а інші декриміналізувати, оскільки спеціальний статус потерпілого передбачає посягання на інший об'єкт кримінального

правопорушення, а також необхідність посилення відповідальності за посягання на майно спеціального потерпілого.

Список використаних джерел

1. Мовчан Р. О. Спеціальні норми щодо кримінально-правового захисту журналістської діяльності (ст. ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 КК України): науково-практичний коментар окремих дискусійних положень. *Науковий вісник Дніпровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1. С. 209–221.

2. Хорватова О. О., Пухір Ю. І. Деякі аспекти правового регулювання законної діяльності журналіста в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. № 81 (2). С. 366–371 (Серія «Право»).

3. Шармар О. М. Особливості кримінальної відповідальності за умисне знищення чи пошкодження чужого майна. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. № 83 (3). С. 163–168 (Серія «Право»).